

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

ЛЕКЦІЯ №4

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

- Європейська комісія «За демократію через право» (Венеціанська комісія).
- Напрями діяльності комісії.
- Керівні принципи заборони політичних партій і аналогічних заходів.
- Контроль та санкції.

ВЕНЕЦІАНСЬКА КОМІСІЯ

- Венеціанська Комісія активно працює в сфері конституційного права, особливу увагу приділяючи законодавству про конституційні суди. Активно співробітничает не тільки з конституційними судами, недавно створеними у Центральній і Східній Європі.
- Завдяки цьому розбіжності у конституційній судовій практиці різних країн всі частіше стають результатом усвідомленого вибору, а не випадкового збігу обставин.

ВЕНЕЦІАНСЬКА КОМІСІЯ

- Як вітчизняна, так і зарубіжна наука міжнародного й конституційного права приділяє увагу правовій природі, аналізу світових моделей, змісту конституційного контролю (нагляду), юридичної сили та значення рішень органів, що здійснюють таку діяльність, внеску міжнародних органів і організацій у становлення й розвиток конституційних судів, демократії в цілому.
- Свої дослідження присвятили даній проблемі Г. Штайнбергер, В. Гергелійник, Л. Лукашук, М.В. Баглай, Л. М. Ентін, В. А. Туманів, та ін.

ВЕНЕЦІАНСЬКА КОМІСІЯ

- Тематика пов'язана з діяльністю Європейської Комісії “За демократію через право” (Венеціанської Комісії) по організації та здійсненню конституційного правосуддя, які ще не були об'єктом наукового дослідження.
- Європейська Комісія – це консультативний орган Заради Європи, діяльність якого здійснюється не лише навколо питань конкретної держави, а також загальних проблем, що стосуються багатьох демократичних держав.

ВЕНЕЦІАНСЬКА КОМІСІЯ

- Поточна діяльність Венеціанської Комісії з даних проблем, у першу чергу, стосується аналізу законодавства багатьох держав, пов'язаного з організацією та діяльністю конституцій-них судів або аналогічних органів, на які покладається функція охорони конституції. Протягом 18 років існування Комісії допомога по даній проблемі була надана, наприклад, таким державам, як: Словенія, Хорватія, Боснія й Герцеговина, Сербія, Азербайджан, Грузія, Естонія, Молдова та багатьом іншим.

ВЕНЕЦІАНСЬКА КОМІСІЯ

▣ Основними завданнями Комісії є:

- підготовка пропозицій щодо вжиття заходів для завершення виконання Україною зобов'язань, що випливають з її членства в Раді Європи;
- сприяння налагодженню тісної співпраці між Україною та Європейською Комісією;
- підготовка пропозицій щодо врахування висновків та рекомендацій комісії;
- підготовка пропозицій щодо досягнення відповідності положень Конституції України європейським стандартам і цінностям на основі рекомендацій Європейської Комісії;

ВЕНЕЦІАНСЬКА КОМІСІЯ

- Основними завданнями Комісії є:
- - здійснення аналізу нормативно-правових актів та моніторингу ефективності реалізації таких актів з метою приведення їх у відповідність із європейськими нормами і стандартами, вимогами політичної складової Копенгагенських критеріїв 1993 року щодо набуття членства України в Європейському Союзі;
- підготовка пропозицій з удосконалення законодавства України;

ВЕНЕЦІАНСЬКА КОМІСІЯ

- Основними завданнями Комісії є:
- - підготовка довідкових матеріалів, що стосуються питань відповідності правової системи України вимогам політичної складової Копенгагенських критеріїв 1993 року;
- - виконання відповідних положень Плану дій "Україна - Європейський Союз", вжиття заходів щодо висвітлення роботи з виконання Плану в засобах масової інформації.

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

- Безумовно, великий інтерес викликає діяльність, пов'язана з співробітництвом Венеціанської Комісії з Україною. У червні 1997 р. на запит ПАРЄ Комісія схвалила висновок по проекті Закону України “Про Конституційний Суд України”, відзначивши його як важливий крок у забезпеченні конституційної демократії в Україні.
- Комісією було особливо підкреслено, що введення в закон можливості індивідуального звернення в Конституційний Суд є значним прогресом на шляху захисту особистих прав громадян в Україні.

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

- У зв'язку з фактичним блокуванням роботи Конституційного Суду України в грудні 2005 р. Європейська Комісія заявила про свою стурбованість тим, що після спливу терміну повноважень більшості суддів Конституційного Суду України, включно з його Головою, процес призначення нових суддів, як видається, зупинився.
- Конституційним судам, наголошувала Комісія, належить ключова роль у забезпеченні дотримання основоположних принципів демократії, захисту прав людини та верховенства права, які виступають основоположними стандартами Ради Європи, щодо якої є

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

- У цілому співробітництво Європейської Комісії “За демократію через право” з конституційними судами має кілька напрямів:
- 1) Спільна рада з конституційного правосуддя;
- 2) Бюлетень конституційного правосуддя;
- 3) База даних КОДИСЕС (CODICES);
- 4) семінари за участю конституційних судів.
- У 1992 році Комісія вирішила створити центр документації з метою заохочувати взаємний обмін інформацією між судовими органами та знайомити зацікавлену громадськість з рішеннями, прийнятими судами.

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

- Для цього Комісія створила мережу кореспондентів, що забезпечують зв'язки з конституційними судами. Тричі на рік ці кореспонденти приймають доля в підготовці Бюлетеня конституційного правосуддя й оновленні комп'ютерної бази даних Комісії CODICES. Саме ці два напрямки, а також бібліотека та “Венеціанський форум” є основою діяльності центру документації з конституційного правосуддя Комісії.
- Крім того, з метою посилення позиції конституцій-них судів - гарантів конституційних прав і верховен-ства закону - Венеціанська Комісія в 1996 організувала семінари за участю

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

- Ще одним напрямком діяльності Комісії пов'язаним з Базою даних (CODICES), яка була створена Секретаріатом Комісії в Страсбурзі й являє собою в друкованому еквіваленті приблизно 100 000 сторінок тексту. Крім викладу більш ніж 4000 судових рішень, опублікованих їх у Бюлетені, база даних CODICES містить більше 5000 повних текстів рішень в основному англійською та французькою, а також ще 24 мовами.
- Крім того, у базі даних є повні тексти багатьох конституцій. CODICES існує на компакт-диску й доступна через Інтернет.

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

- Бюлетень конституційного правосуддя й база даних CODICES дозволяють усім зацікавленим особам отримувати інформацію, доступну раніше лише тим, хто мав у своєму розпорядженні спеціалізовану бібліотеку. Ці інструменти суттєво полегшують
- роботі спеціалістів, дозволяють проводити порівняльні дослідження, використовувати зарубіжну практику, зокрема в сфері конституційної юстиції.
- Відмінності в конституційній судовій практиці різних країн всі частіше стають результатом усвідомленого вибору, а не випадкового збігу

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

- Нарешті, ще одним важливим напрямком діяльності Комісії, пов'язаним із організацією конституційної юстиції, є семінари, що проводяться спільно з судами.
- Починаючи з 1996 долі, семінари й конференції відбулися у Вірменії, Азербайджані, Боснії та Герцеговині, Грузії, Киргизстані, Латвії, Литві, Молдові, Польщі, Росії, Румунії, Словачії, Україні, Франції, Хорватії, Естонії та Південній Африці.
- На них розглядалися такі практичні питання, як: порядок розгляду справ у суді й фінансування судів, а також тими, які стосувалися основних принципів конституційного права

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

- Таким чином, діяльність Комісії “За демократію через право” дозволяє їй виконувати своє основне статутне завдання – сприяти консолідації демократичних інститутів у різних країнах.
- За допомогою досліджень Комісія здійснює порівняльний аналіз тим, пов'язаних з функціонуванням органів конституційної юрисдикції в усіх державах-членах, а також сприяє збагаченню прецедентного права судів у Західній Європі та Північній Америці.
- Формами діяльності Комісії є й надання письмових рекомендацій, висновків, підготовка керівних
- Принципів, які можна назвати “польовою”
роботою

ПРИНЦИПИ КОНТРОЛЮ ТА ЗАБОРОНИ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

- Державний контроль за діяльністю політичних партій здійснюють:
  - 1) Міністерство юстиції України - за додержанням політичною партією вимог Конституції та законів України, а також статуту політичної партії;
  - 2) Центральна виборча комісія та окружні виборчі комісії – за додержанням політичною партією порядку участі політичних партій у виборчому процесі.

Політичні партії зобов'язані подавати на вимогу контролюючих органів необхідні документи та пояснення. Рішення контролюючих органів можуть бути оскаржені у встановленому законом

ПРИНЦИПИ КОНТРОЛЮ ТА ЗАБОРОНИ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

- У разі порушення політичними партіями Конституції України, цього та інших законів України до них можуть бути вжиті такі заходи:
  - 1) попередження про недопущення незаконної діяльності;
  - 2) заборона політичної партії.

НЕДОПУЩЕННЯ НЕЗАКОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- У разі публічного оголошення керівними органами політичної партії наміру вчинення політичною партією дій, за які законами України передбачена юридична відповідальність, відповідні органи, до відання яких належить контроль за діяльністю політичних партій, видають приписи про недопущення протиправних вчинків.
- Якщо вчинені політичною партією дії не тягнуть за собою іншого виду відповідальності, відповідними контролюючими органами видається припис про усунення допущених правопорушень.

ЗАБОРОНА ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- Керівництво політичної партії зобов'язане невідкладно усунути порушення законодавства України, що стали підставою для винесення попередження, і в п'ятиденний строк повідомити про вжиті заходи органу, який виніс попередження.
- Політична партія може бути за поданням Міністерства юстиції України чи Генерального прокурора України заборонена в судовому порядку у випадку порушення вимог щодо створення і діяльності політичних партій, встановлених Конституцією України, цим та іншими законами України.

ЗАБОРАНА ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ

- Заборона діяльності політичної партії тягне за собою припинення діяльності політичної партії, розпуск керівних органів, обласних, міських, районних організацій політичних партій, її первинних осередків та інших структурних утворень, передбачених статутом партії, припинення членства в політичній партії.

ЗАБОРОНА ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ

- За порушення цього Закону посадові особи і громадяни, причетні до:
  - 1) створення, організації діяльності та участі в діяльності незареєстрованих політичних партій;
  - 2) обмеження в правах чи переслідування громадян у зв'язку з належністю чи неналежністю до політичних партій;
  - 3) необгрунтованої відмови в реєстрації політичної партії;
  - 4) надання політичній партії будь-яких переваг чи обмеження передбачених законом прав політичної партії та її членів;

ЗАБОРОНА ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ

- 5) порушення закону при використанні символіки політичної партії;
- 6) заподіяння матеріальної чи моральної шкоди політичній партії;
- 7) утворення воєнізованих формувань;
- 8) участі у діяльності забороненої політичної партії або інших передбачених чинним законодавством порушень, - притягаються до дисциплінарної, адміністративної, цивільної або кримінальної відповідальності згідно з законами України.

ЗАБОРОНА ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ

- Політичні партії припиняють свою діяльність шляхом реорганізації чи ліквідації (саморозпуску) або в разі заборони її діяльності чи анулювання реєстраційного свідоцтва в порядку, встановленому цим та іншими законами України.
- Рішення про реорганізацію чи саморозпуск приймається з'їздом (конференцією) політичної партії відповідно до статуту політичної партії.

ЗАБОРОНА ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ

- Відповідно ст. 37 Конституції України, ст. 5 Закону «Про політичні партії в Україні» утворення і діяльність політичних партій і громадських організацій забороняється, якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на:
  - 1) ліквідацію незалежності України;
  - 2) зміну конституційного ладу насильним шляхом;
  - 3) порушення суверенітету і територіальної цілісності України;
  - 4) підрив безпеки держави;
  - 5) незаконне захоплення державної влади;

ЗАБОРОНА ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ

- 6) пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової чи релігійної ворожнечі;
- 7) посягання на права і свободи людини;
- 8) посягання на здоров'я населення. Політичні партії та громадські організації не можуть мати воєнізованих формувань.
- Не допускається створення і діяльність організаційних структур політичних партій в органах місцевого самоврядування, військових формуваннях, а також на державних підприємствах, у навчальних закладах та інших державних установах і організаціях.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

